

Frivillighed i fremtiden

Viden og anbefalinger
fra Europæisk Frivillighedstad
Aarhus 2018

FRIVILLIG
AARHUS 2018

 EUROPÆISK FRIVILLIGHEDSTAD

Aarhus – en god by for alle

Sådan lyder overskriften for Aarhusmålene, som er vores fælles vision for udviklingen af Aarhus.

Aarhus Kommunes medborgerskabspolitik er en af årsagerne til, at byen blev valgt til at være Europæisk Frivillighedstad i 2018.

Og vi kan se, at Aarhus er en by af medborgere. Faktisk er hele 41 % af aarhusianerne frivillige. Titlen er en anerkendelse af, at der allerede er en masse ting, vi gør godt, og i år har vi netop haft fokus på at fejre og anerkende de mange gode eksisterende initiativer og det store engagement.

Samtidig har året som Frivillighedstad givet anledning til at afprøve nye veje til velfærd. I Aarhus og regionen ved vi, at vi i fællesskab må undersøge nye tilgange for at skabe gode byer for os alle. Det har vi alene kunnet gøre i kraft af det store engagement hos alle dem, der har været med til at skabe året som Frivillighedstad 2018. En stor tak skal lyde til alle vores mange samarbejdspartnere blandt organisa-

tioner, foreninger, enkeltpersoner og erhvervsliv, i hele Region Midtjylland og til vores europæiske samarbejdspartnere hos European Volunteer Centre. Og ikke mindst til alle de medborgere, der gør en forskel hver eneste dag. Der er sat mange aftryk i 2018, som vil forme vores arbejde med frivillighed, samskabelse og medborgerskab i de kommende år.

Vi håber, at følgende samling af gode erfaringer, fortællinger og anbefalinger fra året som Frivillighedstad kan tjene som inspiration til at engagere os alle i at blive endnu bedre medborgere og skabe endnu stærkere fællesskaber.

På vegne af Europæisk Frivillighedstad Aarhus 2018

Camilla Fabricius,
1. viceborgmester i Aarhus
og forperson for udvalget for
frivillighed og samskabelse

Jacob Bundsgaard,
borgmester i Aarhus

Foto: Per Bille

Indholdsfortegnelse

- 6 Baggrund – sådan blev Aarhus Europæisk Frivillighedstaden
- 7 Årets gang – et tilbageblik på året der er gået
- 10 Strategiske partnere
- 12 Vidste du, at...?
- 14 Frivillighed i fremtiden – anbefalinger fra Europæisk Frivillighedstaden Aarhus 2018
- 16 Anbefaling 1: Del dit fællesskab
- 20 Anbefaling 2: Gør det nemt og tilgængeligt at komme ud af ensomhed og ind i fællesskabet
- 24 Anbefaling 3: Dannelse og uddannelse i medborgerskab
- 30 Anbefaling 4: Anerkend de mange forskellige typer af frivillighed
- 34 Anbefaling 5: Gentænk finansiering og støttestrukturer
- 38 Anbefaling 6: Skab en tydelig indgang for frivillighed og medborgerskab
- 42 Anbefaling 7: Del ressourcer, faciliteter og viden
- 46 Anbefaling 8: Risikovillighed
- 50 Tak til

Baggrund

Aarhus blev tildelt titlen som Europæisk Frivillighedstad af European Volunteer Centre (CEV) fordi byen har gjort sig særligt bemærket i forhold til at understøtte og anerkende frivillighed. Særligt Medborgerskabspolitikken, der både er mål og metode i udviklingen af Aarhus som en god by for alle, blev fremhævet sammen med det stærke samarbejde mellem civilsamfund og kommune, hvor frivillige i høj grad er med til at sætte dagsordenen.

Ansøgningen til titlen som Frivillighedstad 2018 byggede på 4 grundværdier, som udgør fundamentet for året. Værdierne har givet den overordnede ramme for de aktiviteter, initiativer og projekter, som er igangsat i 2018.

Frivillighedstadens program har gennem 2018 udfoldet sig i 3 spor. Det første, **Fejring og anerkendelse**, handler netop om, at året var en anledning til at fejre og anerkende de mange engagerede frivillige og eksisterende fællesskaber. Det andet spor **#DELDITFÆLLESSKAB** er opfordringen til at invitere flere ind i både eksisterende og nye fællesskaber.

Med det tredje spor, **Nye veje til velfærd**, har vi arbejdet med, hvordan vi i fællesskab kan finde nye løsninger på udfordringer, som i stigende grad sætter vores tilgange til de klassiske velfærdsområder til debat. Fællesskab er fællesnævneren for alle de nye møder, projekter og initiativer vi har set gennem året. Fællesskaber kan både forebygge ensomhed, fremme vores

Frivillighedstadens 4 grundværdier

Arv

De organisationer og bevægelser, der har været med til at danne Danmark, er en væsentlig del af dansk frivillighedskultur, og ligeså i Frivillighedstaden.

Mangfoldighed

Alle uanset alder, baggrund, etnicitet, arbejdsmarkedstilknytning, sociale forhold, med videre, skal være repræsenteret i frivillighedskulturen.

Social inklusion

Der er samfundsgrupper, som mangler i vores ellers vidtfavnende og forskelligartede frivillighed. Det er de såkaldt socialt udsatte, der trods særlige udfordringer har mange ressourcer at byde på.

Samarbejde

Øget og bedre samarbejde mellem borgere og kommunen, så det bliver lettere at være frivillig.

sundhed, skabe gode oplevelser, give nye kompetencer, og gøre en stor forskel i vores lokalsamfund.

Vi deler her de gode historier og erfaringer fra året som Frivillighedstad for at vise, hvordan vi i fællesskab kan skabe bedre velfærd for alle på tværs af frivillige, foreninger, organisationer, virksomheder, region og kommuner.

Aarhus er den frivillige hovedstad. Med den stigende urbanisering er det vigtigt at vise, hvordan man kan lave gode byer. Der synes jeg, Aarhus kan noget som er stærkt og inspirerende. Man kan mærke, at der er en eller anden lethed, en stemning af, at her er vi frivillige – vi gør det, fordi vi synes det er sjovt, og vi føler ejerskab; "det er vores"."

– forfatter Tor Nørretranders under Folkets Møde.

Årets gang

Det politiske udvalg for Frivillighed og Samskabelse har sat den politiske retning og vision for, hvordan arbejdet med titlen som Frivillighedstad kan styrke og understøtte det gode medborgerskab gennem frivillighed og samskabelse. Udvalget består af 7 byrådsmedlemmer og 6 eksterne medlemmer.

Frivillighedstadens Advisory Board har i 2017 og 2018 rådgivet, nuanceret og kommet med nye perspektiver på udviklingen af frivillighedstadsåret. Boardet består af repræsentanter fra foreninger, fonde, erhvervsliv og forskningens verden.

Året igennem har Region Midtjylland været en tæt samarbejdspartner med fokus på de gode sundhedseffekter af at være frivillig, og fællesskabets store betydning for vores fysiske og mentale sundhed. Året har samtidig været en mulighed for at arbejde med nye, tværgående samarbejdsaftaler, blandt andre med ABC for Mental Sundhed og med 6 strategiske partnere om Folkets Møde.

Aarhus som Europæisk Frivillighedstad har afholdt en række workshops, både målrettede foreninger og åbne workshops for alle interesserede. Formålet har været at skabe netværk og dele viden på tværs af foreninger, kommune og civilsamfund – med fokus på de tematikker, vi alle er optaget af. Året som Frivillighedstad har været præget af mange små og store nedslag.

Vi har fået en masse viden om de positive effekter af at være aktiv i frivillige fællesskaber. Deltagelse i frivillige fællesskaber er blandt andet godt for vores mentale og fysiske sundhed. Faktisk har det så stor betydning, at det kan give mening at tale om "frivillige fællesskaber på recept"."

– Hanne Roed, Næstformand i Regionsrådet (B) og medlem af Udvalget for Regional Udvikling samt repræsentant for kyst-til-kyst perspektivet som medlem af udvalget for Frivillighed og Samskabelse.

Foto: Per Bille

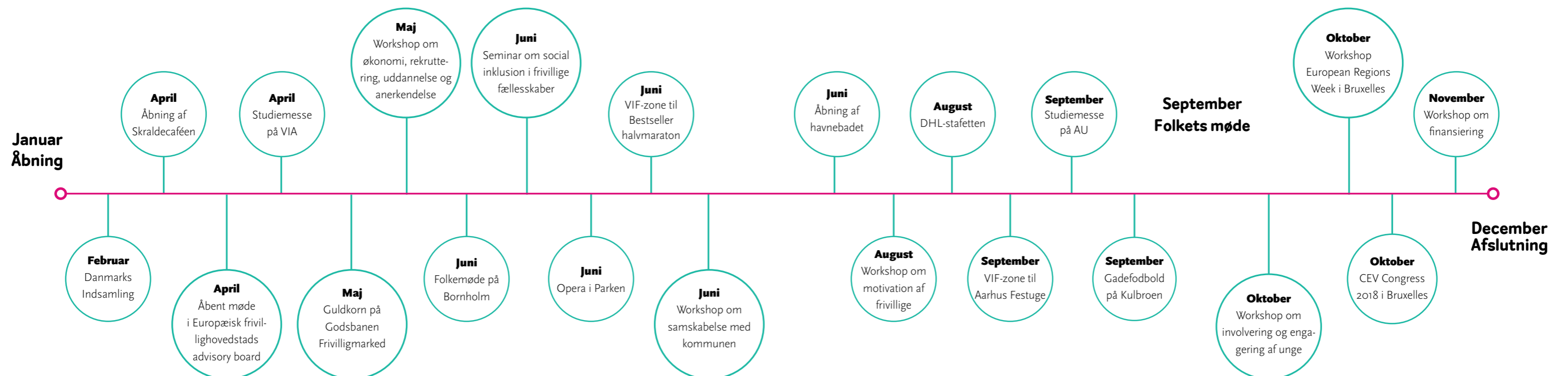
Åbning af Frivillighovedstaden

Frivillighovedstadens protektor, H.K.H. Kronprinsesse Mary åbnede officielt året som Frivillighovedstad ved en ceremoni på Aarhus Rådhus søndag den 21. januar. Samtidig blev dørene åbnet til Ridehuset, hvor **100 frivillige foreninger** og organisationer delte deres fællesskab med de mange nysgerrige borgere. Dagen bød på et inspirerende mix af ildsjæle, fællesskabssuppe, musikalsk underholdning og gode snakke.

Folkets Møde

Den 21.-23. september skabte Frivillighovedstaden sammen med **6 strategiske partnere** og **235 samarbejdspartnere** Aarhus' og Region Midtjyllands allerførste Folkets Møde.

Weekenden bød på **70 events** med alt fra boglancering til gadeidræt, frivilligfest, ildsjælefestival, workshops, kulturbazar, fællessang og fællesspisning. Flere end **50 debattører** satte frivillighed, foreningsliv, civilsamfund og offentligt samarbejde til debat.

STRATEGISKE PARTNERE

"Jeg er særdeles tilfreds med Frivillighedstadsårets Folkets Møde i Aarhus. I FO-byen var der god energi og stor entusiasme, og især middagen for de mange hjemløse var en rar og god oplevelse.

Desuden var det en rigtig interessant og livlig debat, som Ældre Sagen havde arrangeret med kapaciteterne Bjarne Hastrup og Anders Ladekar. Jeg vil også gerne fremhæve Sager der Samler, som afholdt deres frivilligfest for unge hos os. Alt i alt var det fantastisk at se FO-byen blive brugt og brandet som et fysisk samlingssted for frivilligheden."

- Torben Dreier, skoleleder i FO-Aarhus

"Frivilligcenter Aarhus er et knudepunkt for samarbejde mellem foreninger, kommune, virksomheder og andre aktører. Folkets Møde var en oplagt mulighed for at styrke vores tværgående samarbejde om frivillighed og gøre opmærksom på de mange muligheder for engagement.

Vi havde en vellykket Frivilligbørs under Folkets Møde, hvor foreninger, kommune og erhvervsliv fik lejlighed til at mødes i en ny sammenhæng og skabe samarbejder på tværs, som giver mening og værdi for begge parter. Foreningslivet var stærkt tilstede ved Folkets Møde, og det vidner om et levende og engageret foreningsliv i Aarhus, som meget gerne tænker i nye baner og forholder sig både kritisk og konstruktivt til frivilligheden."

- Hanne Sanderhoff Degn, leder af Frivilligcenter Aarhus

"Vi har fået mulighed for at synliggøre de mange fede frivillige foreningsfællesskaber, som børn og unge i Aarhus har. Samtidig har det øgede politiske fokus givet os nye samarbejdsmuligheder og netværk med dem, der arbejder med frivillighed og foreningsliv."

- Cecilie Hansen, formand for Århus Ungdommens Fællesråd

"Folkets Møde var på mange måder et godt billede på mangfoldigheden, energien, potentialet og udfordringerne i forhold til frivillighed. En stor indsats fra alle involverede parter, en masse relevante input, drøftelser og aktiviteter, men også oplevelsen af, at det er en vedvarende udfordring at sætte store aftryk uden for de direkte involveredes kredse. Der er således fortsat en opgave for os alle i forhold til hvordan vi kommer tættere på de "almindelige" frivilliges bekymringer og ønsker med henblik på at skabe de bedste forudsætninger for frivilligheden i de kommende år."

- Flemming Poulsen, direktør for DGI Østjylland

"Der var en mangfoldighed af tilbud i byen under Folkets Møde - på Rådhuset, på Folkestedet og mange flere steder - sjove motionsaktiviteter for børn og meningsfulde debatter og meget mere derimellem.

Vi var i Ældre Sagen glade og trætte efter en dejlig travl weekend i FO-byen med mange gæster og spændende input. Vi er gerne med igen næste år."

- Tove Jørvang, formand for Ældre Sagen Aarhus

"Med arrangementet OVERGANGE mødte Foreningsbutikken borgerne i regn, sol og rimelig vindstyrke. Med sange, teater, dialogkort, ønsker og drømme satte vi fokus på seniorlivets udfordringer. Folkets møde er bare starten på flere begivenheder, hvor vi møder frivillighedens mange facetter, samarbejder og inspireres af hinanden på tværs af byens fantastiske frie liv."

- Carsten Borup, leder af Frivilligcenter for Seniorer Aarhus

Foto: Per Bille

Vidste du, at...?

...1 ud af 7 aarhusianere er frivillige i Folkekirken eller andre religiøse samfund?

...hver anden ung, som ikke er frivillig vil gerne – hvis de bliver spurgt?

...frivillige har et lige så sundt helbred som fem år yngre ikke-frivillige?

...i samfund, hvor frivilligt arbejde er almindeligt, er den gennemsnitlige borger lykkeligere?

...der er en sammenhæng mellem at være i beskæftigelse og at deltage i frivilligt arbejde?

...41%

af Aarhus' borgere har deltaget i frivilligt arbejde inden for det seneste år?

...43%

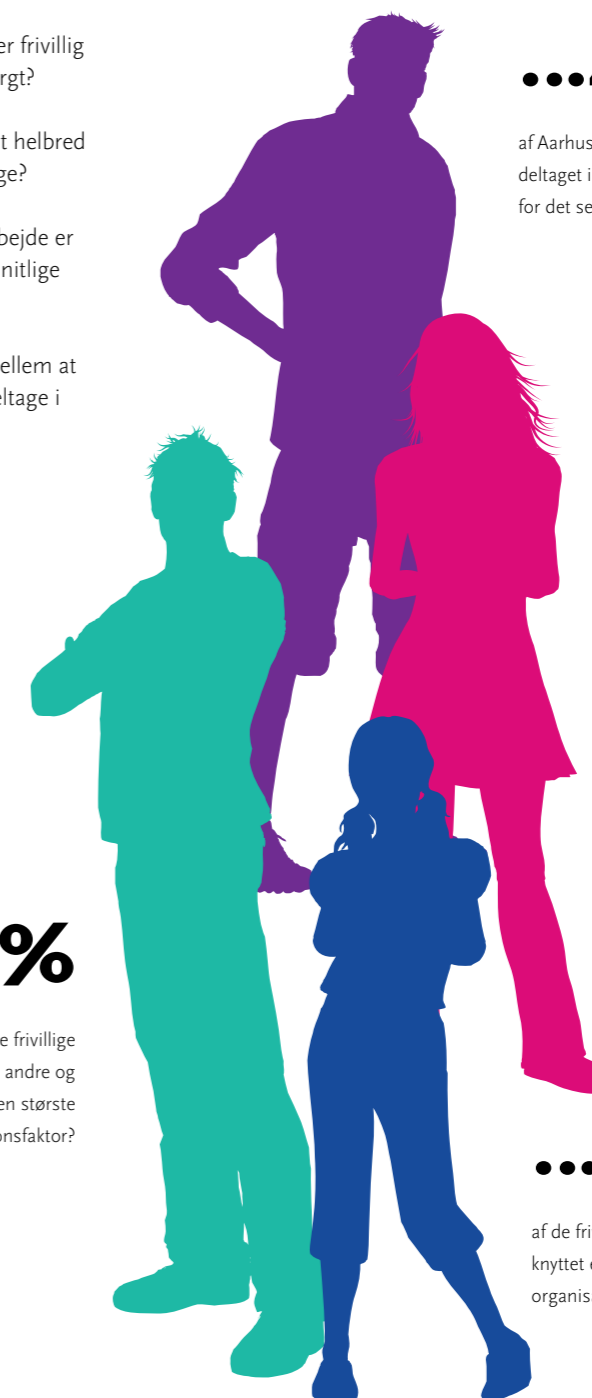
af mændene og 40% af kvinderne i Aarhus er frivillige?

...87%

af de aarhusianske frivillige angiver det at hjælpe andre og gøre en forskel som den største motivationsfaktor?

...63%

af de frivillige i Aarhus er tilknyttet en forening eller frivillig organisation?

Frivillighed i fremtiden – anbefalinger fra Europæisk Frivillighovedstad Aarhus 2018

Anbefalingerne er udarbejdet med afsæt i de mange indsigter og perspektiver, året har givet gennem workshops, seminarer, debatter, dialog og meget andet. Derudover bygger anbefalingerne på arven efter de mange initiativer og projekter, som har inspireret til nye tiltag og fællesskaber.

Anbefalingerne udspringer af årets 3 spor:

- Fejring og anerkendelse
- #DELDITFÆLLESSKAB
- Nye veje til velfærd

Europæisk Frivillighovedstad Aarhus 2018 peger her på 8 anbefalinger til at styrke frivillighed i fremtiden. Anbefalingerne peger fremad mod handlinger, der gør det nemt, sjovt

og tilgængeligt at være frivillig i Danmark. Det er anbefalinger til den enkelte borger, organisationer og frivillige foreninger, kommuner, regioner, stat og politikere.

På de følgende sider udfoldes de 8 anbefalinger med konkrete fortællinger, initiativer og projekter fra året som Frivillighovedstad. Fortællingerne giver inspirerende eksempler

på, hvordan der er arbejdet med indholdet i anbefalingerne.

Fælles for de mange fortællinger er, at:

- De er blevet til på tværs af flere aktører
- De handler om at gøre det nemt, sjovt og tilgængeligt at være frivillig og bidrage som medborger
- De har effekt for borgerne og giver bedre eller mere velfærd

Anbefaling 1:

Del dit fællesskab

Del dit fællesskab handler om, hvordan eksisterende fællesskaber kan blive endnu bedre til at åbne sig, invitere ind og dele fællesskaberne med hinanden.

Anbefaling 2:

Gør det nemt og tilgængeligt at komme ud af ensomhed og ind i fællesskabet

Der er behov for at ændre og skabe nye rammer i vores foreningsstrukturer, som kan rumme de, der er uden for fællesskabet og som har brug for, at nogen rækker hånden ud til dem.

Anbefaling 3:

Dannelse og uddannelse i medborgerskab

Det er centralt, at vi alle insisterer på, at vi selv og fremtidige generationer ser medborgerskab som en del af vores dannelse som mennesker.

Anbefaling 4:

Anerkend de mange forskellige typer af frivillighed

Der skal være plads til alle typer frivillighed, da de hver især bidrager til et stærkt civilsamfund. Samtidig skal potentialerne i mangfoldigheden dyrkes, så der skabes grobund for læring og samskabelse på tværs.

Anbefaling 5:

Gentænk finansiering og støttestrukturer

Vi skal skabe simple finansierings- og støttestrukturer lokalt og nationalt med en tydelig sondring mellem, hvornår der tildeles midler til drift, og hvornår der tildeles midler til udvikling.

Anbefaling 6:

Skab en tydelig indgang for frivillighed og medborgerskab

Civilsamfundsaktører og den offentlige sektor efterspørger redskaber til at skabe større synlighed om alt det, de kan. Derfor er der behov for at skabe fælles indgange og platforme på tværs af aktører og områder.

Anbefaling 7:

Del ressourcer, faciliteter og viden

Deleøkonomi er en konkret måde hvorpå et stærkt civilsamfund kan bevæge sig mod nye veje til velfærd og vækst i fællesskab.

Anbefaling 8:

Risikovillighed

Der er behov for en øget risikovillighed for at opnå nye veje til velfærd og finde fælles arenaer mellem civilsamfund, offentlige aktører og erhvervsliv.

Anbefaling 1: Del dit fællesskab

Del dit fællesskab handler om, hvordan eksisterende fællesskaber kan blive endnu bedre til at åbne sig, invitere ind og dele fællesskaberne med hinanden.

Vi ved, at 2 ud af 3 danskere, som ikke allerede er frivillige, gerne vil være det, hvis bare de bliver spurgt eller inviteret. Når vi samtidig ved, at det at være en del af et fællesskab er godt for vores fysiske og mentale sundhed, og for sammenhængskraften i vores samfund, så er der et stort potentiale i at skabe åbne fællesskaber, som er let tilgængelige.

Derfor anbefaler vi:

- Start med dig selv, vær nysgerrig og udfordr dig selv i forhold til hvem, du kan åbne dit fællesskab for. Foreninger – åben jer op for det omkringliggende samfund, prik og inviter dem, der gerne vil!
- Stil krav og vær insisterende over for hinanden i forhold til at åbne fællesskaberne, så for eksempel kommunestrategier for byudvikling og udvikling af politikker i øvrigt skaber rammer, der understøtter åbne fællesskaber, når vi sammen udvikler vores byer og lokalsamfund.
- Brug og udvikl nye redskaber til at åbne og tage god imod nye medlemmer i jeres fællesskaber.

Om end mange frivillige utvivlsomt er drevet af lyst, så er det dog mere end noget andet pligten, der gør, at de frivillige her i landet gør så stor en forskel, som de vitterlig gør. Frivillige har lyst til pligten."

– Forfatter Preben Astrup, bogudgivelsen *Frivillighed*, udgivet med støtte fra Europæisk Frivillighedstad.

DE GODE FORTÆLLINGER

Sammen om Trøjborg – samskabelse i et lokalområde

Med 'Sammen om Trøjborg' er Frivillighusene og borgere gået sammen om at åbne de eksisterende fællesskaber og skabe endnu flere på Trøjborg i det nordlige Aarhus. Et af initiativerne i projektet var en vejfest på Huset Trøjborg og Plejehjemmet Trøjborg en lørdag i august, hvor 700 glade gæster deltog. I samarbejde med projektet GENLYD blev der serveret gratis brunch til 350 mennesker lavet af frivillige. Resten af dagen bød på et tætpakket program. Deltagerne kunne blandt andet få en cykeltur i Folkestedets rickshaw og smagsprøver på kager bagt til kagekonkurrencen 'Trøjborgkagen'.

Vejfesten var en anledning til at høre og inddrage lokalborgerne i forhold til den

videre udvikling af Trøjborg som et fællesskabende lokalområde. Der blev indsamlet over 200 konkrete borgerinput til udvikling af fællesskaber på Trøjborg. Det

videre arbejde skal nu forankres i et nyt fællesråd for området.

Varm Velkomst

Varm Velkomst er et samarbejde mellem civilsamfund og foreninger, erhvervslivet, alle byens uddannelsesinstitutioner samt Aarhus Kommune. Projektet handler om at invitere nye borgere i Aarhus – som ofte er unge, internationale studerende – ind i byens mange foreninger og fællesskaber og mobilisere dem som aktive medborgere og frivillige.

Varm Velkomst er et godt eksempel på, hvor vigtigt det er at åbne op og dele det fællesskab, som en by eller et lokalsamfund udgør. Varm Velkomst blev sat i gang i forlængelse af Medborgerskabsudvalget og arbejdet med medborgerskabspolitikken i Aarhus. "Om end mange frivillige utvivlsomt er drevet af lyst, så er det dog mere end noget andet pligten, der gør, at de frivillige her i landet gør så stor en forskel, som de vitterlig gør. Frivillige har lyst til pligten."

– Forfatter Preben Astrup, bogudgivelsen Frivillighed, udgivet med støtte fra Europæisk Frivillighedstads.

Kulturkammerater – kulturoplevelser i fællesskab

I samarbejde mellem Kultur og Borgerservice i Aarhus Kommune og Studenterhus Aarhus får nyankomne Aarhusborgere og frivillige værter en fælles kulturoplevelse. I par besøger kulturkammeraterne museer, kulturinstitutioner, går til fodboldkamp og meget mere. Oplevelserne tæller en

fysisk rejse til en kulturinstitution eller en fritidsaktivitet og en indre rejse, der skal knytte de to nye borgere tættere sammen.

På samme måde som initiativet Varm Velkomst, er Kulturkammerater et rigtig godt

eksempel på, hvordan nyttilkomne bliver inviteret ind og byen bliver delt i fællesskab.

Fællesskabsplads i Trige – samskabelse om at aktivere grønt område

Hvordan skaber vi gode, grønne fællesskaber i et lokalområde? Det er de i færd med at undersøge i Trige. Borgere, foreninger, fællesråd, boligsociale medarbejdere, lokale børn og unge, frivilligkonsulenter

Foto: Kulturkammerater

og Samskab Aarhus har i fællesskab startet et initiativ, hvor et grønt område i Trige aktiveres og anvendes bedst muligt til gavn for fællesskabet.

Ud fra temaerne Udeliv i de fire årstider og Alle generationer kan alle byde ind med idéer til aktiviteter i postkasser opsat til formålet. Efterfølgende bearbejdes ideerne i en workshop. Lokale boligforeninger og haveforeninger inviteres også til at dele deres oplevelser med at starte fælles beboerhaver. Skoleelever inviteres til at komme med forslag til det grønne område. Mange flere initiativer er sat i gang for at høre borgernes og foreningernes ideer og drømme for deres lokalmiljø.

Formålet er at skabe en fællesskabsplads gennem samarbejdet, hvor det grønne område anvendes til aktiviteter og potentielt bliver et attraktivt samlingssted i byen.

ABC for Mental Sundhed – fællesskabets betydning for sundhed

Frivillighedstaden og ABC for Mental Sundhed har indgået et samarbejde med fokus på at sprede

fortællingen om vigtigheden i at deltage i fællesskaber, da det har afgørende positiv betydning for vores mentale sundhed. Aktiv deltagelse i fællesskaber er med til at forebygge ensomhed og øge trivslen hos den enkelte.

Med afsæt i året som Frivillighedstads, går Aarhus Kommune ind i partnerskabet med ABC fra 2018-2021 med henblik på at kvalificere mange af de indsatser, der allerede eksisterer og afsøge, hvor man kan bruge tilgangen i arbejdet med flere målgrupper. ABC-samarbejdet undersøger potentialet for, hvordan inspiration kan deles og kommunikeres mellem kommuner og foreninger for at fremme mental sundhed.

Et resultat af ABC for Mental Sundheds arbejde er pjecen 'Tag godt imod', der er udviklet i samarbejde med DGI. Med udgangspunkt i konkrete fortællinger præsenterer pjecen en række konkrete værktøjer til, hvordan fællesskaber kan arbejde med at give den gode modtagelse for nye medlemmer. Pjecen er et godt eksempel på, hvordan man kan give konkrete, anvendelige værktøjer til at dele sit fællesskab.

Jeg tænkte, at det kunne da være sjovt at prøve. Så kunne jeg møde nogle nye mennesker, selvom det er lidt grænseoverskridende at møde en person, man slet ikke ved, hvem er, og så skulle til et arrangement med den person. Det er jo altid lidt spændende."

– Kulturkammerat

Hvis vi skal asfaltere vejen fra udenfor til fællesskabet kræver det forståelse, opmærksomhed og investeringer i at få de bedst mulige vilkår for frivilligheden og fællesskabet. Og det kræver investeringer i en kulturforandring, hvor den enkelte føler, at det er både nemt og muligt at tage et medborgeransvar for fællesskabet."

– Vibeke Koushede, seniorforsker, Statens Institut for Folkesundhed og Maj Morgenstjerne, Sekretariatschef, Europæisk Frivillighedstads 2018 i Debatartikel på altinget.dk: Frivillige fællesskaber er vejen til bedre mental sundhed

Foto: Per Bille

Anbefaling 2: Gør det nemt og tilgængeligt at komme ud af ensomhed og ind i fællesskabet

For nogle mennesker er invitationen til fællesskabet ikke nok. En del danskere oplever ensomhed og at være ufrivilligt alene – for eksempel føler hver femte unge dansker sig i dag ensom.

Samtidig omtales danskerne som et lykkeligt folkefærd, hvis identitet bygger på en stærk demokratisk foreningsstruktur. Vi taler om, at 'foreningsdanmark' er en del af vores DNA. Der er behov for at ændre og skabe nye rammer i vores foreningsstrukturer, der kan rumme de, der er uden for fællesskabet og som har brug for, at nogen rækker hånden ud til dem.

Derfor anbefaler vi:

- Stil krav til jer selv og hinanden om rummelighed og vær fleksible omkring krav og forventninger.

- Skab strukturer og rammer, der kan rumme mangeartede former for frivillighed, hvor alle hver især bidrager med de ressourcer, de har. Kommunerne skal stå til rådighed med den rette støtte og de rigtige rammer, når borgere rækker ud og inviterer ind.
- Vi skal udvide vores fælles forståelse af frivillighed til mere end foreningslivet på det folkeoplysende og fritids-/idrætsområdet. Det gælder også i forhold til finansiering, hvor vi i højere grad kan give aktivitets- og medlemstilskud til sociale foreninger, der understøtter fællesskaber.

DE GODE FORTÆLLINGER

Værdibørsen – værdi i fællesskaber for alle

Værdibørsen er et fællesskab for dem, der er tilkendt førtidspension eller fleksjob, og som har lyst til at dele netværk og gode oplevelser med andre.

Formålet med Værdibørsen er at bytte værdier; at bringe sine kvaliteter, interesser og ressourcer i spil og give rum og mulighed for at skabe relationer og deltage i sjove og spændende aktiviteter.

Værdibørsen tilbyder en lang række hold, events og temadage, og alle aktiviteter er gratis eller næsten gratis. Mennesker mødes på Café Mødestedet, går til sammenspil og sang, er med på strikkeholdet og meget andet.

Social Sundhed – gensidig læring mellem frivillige brobyggere og borgere i sundhedsvæsenet

Med Social Sundhed arbejder frivillige brobyggere i sundhedsvæsenet for at øge den sociale lighed i sundhed. Brobyggerne, som alle er sundhedsfaglige studerende, ledsager og støtter mennesker, der har svært ved at benytte og få gavn af kontakten med sundhedsvæsenet. Det kan være svært at rumme og følge op på lægebesøg og hospitalets kontroller, hvis man er socialt udsat, hjemløs eller misbruger. Formålet er derfor på længere sigt at øge den sociale lighed i sundhed nedefra og op gennem sundhedsvæsenet.

Initiativet har været aktivt i over 3 år gennem Sager der Samler, og har siden 2016 arbejdet tæt sammen med Aarhus Kommune med en samskabelsaftale om fælles veje til at skabe større social lighed i byen.

Erfaringerne viser, at mellemløddene kan undlades gennem systemændringer, så de medarbejdere, der selv er direkte involverede bliver brobyggere. Et videre potentiale omhandler et projekt for flygtninge, hvor nyankomne fungerer som brobyggere.

Frivillighed for udsatte unge – et pilotprojekt

Undersøgelser viser, at unge i udsatte boligområder i mindre grad engagerer sig frivilligt, og at der er et fald i resourcesvage unges frivillige engagement, herunder i lokalområderne.

I samarbejde mellem Frivilligcenter Aarhus, boligsociale indsats og kommunale aktører er der i 2018 arbejdet på at udvikle metoder og platforme, som unge i udsatte boligområder kan bruge til at skabe positive forandringer i deres lokalområde og i eget liv. Pilotprojektet 'Mobilisering af unge fra udsatte boligområder til frivillighed, demokratisk deltagelse og lokalt engagement' vil afprøve potentialet i et koncept, der er baseret på inddragelse af de unge, fleksibel frivillighed og tværgående samarbejde. I 2018 er der udviklet og implemente-

ret 2 pilotprojekter med gruppeforløb og workshops for unge på Skjoldhøj-kollegiet og i boligområdet Elstedhøj, som netop er afsluttet. Den foreløbige evaluering viser, at der både er sket en positiv udvikling af de unge i forhold til netværk, kompetencer og tro på egen mulighed for indflydelse, og en positiv udvikling af lokalområderne.

I Elstedhøj arbejder ungegruppen videre på etablering af et mødested for 18+ årige i samarbejde med den kommunale klub, den lokale idrætsforening og den boligsociale indsats – og har samtidig etableret et ungeråd under den lokale afdelingsbestyrelse. På Skjoldhøj har de unge etableret to nye foreninger og dertilhørende mødesteder samt et kommunikationsudvalg under Beboerrådet – og der er flere resultater på vej.

Vi spiser sammen

Fællesspisning på plejehjem – Lokalcenter Søholm inviterer borgerne ind

Lokalcenter Søholm i Stavtrup arbejder på at skabe "Livligt liv" på centret

og plejehjemmet. Blandt andet ved at invitere flere lokale borgere ind. Lokalcentret afholder med stor succes fællesspisning flere gange om måneden – her er alle velkomne. Fællesspisningerne er blevet en fast tradition og et fælles mødested for mange børnefamilier og naboer, som kommer for at nyde et godt måltid mad og det gode samvær.

Pårørendemad – en nem idé der batter!

Plejehjemmet Borgvold, Viby-Højbjerg har med stor succes tilbudt pårørende at spise med ved eftermiddagskaffen og aftensmad alle dage, samt frokost lørdag og søndag. Helt uden beregning og tilmelding. Det har været muligt siden november 2014. Initiativet er et led i at invitere indenfor og skabe mere liv og hjemlighed i plejeboligerne – og en konkret sidegevinst har været mindre madspild.

Sammen om DHL Stafetten – en fælles idrætsoplevelse

Siden 2014 har mennesker med udviklingshæmning fra bofællesskaber i Aarhus deltaget i den årlige

DHL Stafet i Mindeparken i Aarhus. Initiativet startede i Sager der Samler og har med støtte fra offentlige og private samarbejdspartnere, fået flere deltagere for hvert år. I 2018 var 179 deltagere med på 16 glade hold.

Stafetten er en sjov og livsbekræftende oplevelse, hvor deltagerne ser ressourcer hos hinanden, som de måske ikke har set tidligere. Det giver anledning til et møde mellem mennesker med udviklingshæmning og deltagere fra lokale virksomheder om en fælles oplevelse – og med mange smil med på løbeturen.

Kan frivillighed være motor for at hjælpe unge på kanten?

ARENA er en partnerkreds, som er gået sammen om udfordringen om "unge på kanten"; unge som er under uddannelse, men som er i fare for at droppe ud på grund af psykisk sårbarhed og mistrivsel, og som dermed risikerer at opleve en social deroute.

Partnerkredsen består af: Praktiserende Lægers Organisation i Region Midtjylland, Aarhus Universitets-

hospital, Sundhed og Omsorg i Aarhus Kommune, VIA Sundhed, Aarhus HF og VUC, DGI Østjylland, SOSU Østjylland og Frivillighovedstaden.

ARENA undersøger, hvordan frivillighed kan bruges som øvebane for livsmestring, for relationer og fællesskaber, for selvværd og handlekraft. For eksempel i et workshopforløb med fokus på at blive klogere på udfordringerne hos målgruppen – i samarbejde med de unge, som er erfaringseksperter i deres eget liv. Resultatet af workshopforløbet var en række konkrete bud på, hvilke elementer der kan indgå i et koncept.

Vaskeriet – en øvebane og fællesskab for udviklingshæmmede

Fællesvaskeriet i Søvangen ved Brabrand er et helt særligt vaskeri. Medarbejderne vasker, tørrer og folder tøj – og lige så vigtigt: de får en god snak med kunderne over en kop kaffe. Vaskeriet er en øvebane, hvor udviklingshæmmede, som endnu ikke har været eller har haft succes på arbejdsmarkedet, kan få erfaring med at være på en arbejdsplads og blive en del af et fællesskab.

Vaskeriet samarbejder med en bred vifte af aktører, heriblandt: Hverdagsaktivister, Sager der Samler, Aarhus Kommune/VoksenHandicap, beboerne og bestyrelsen i Søvangen, Brabrand Boligforening, private virksomheder og FO-Aarhus.

Formålet med Vaskeriet er at give mennesker med udviklingshæmning muligheden for at vise, at de også kan bidrage med ressourcer til fællesskabet. Med foredrag, events og forskellige initiativer arbejder Vaskeriet og samarbejdspartnere på at fremme dialogen om medborgerskab, demokrati og mangfoldige fællesskaber.

Foto: Social Sundhed

Foto: Per Bille

Anbefaling 3: Dannelse og uddannelse i medborgerskab

I løbet af året som Frivillighovedstad er medborgerskab som en grundlæggende værdi blevet tydelig. Derfor er det helt centralt, at vi insisterer på, at medborgerskab er en del af dannelsen som borgere og som mennesker.

Derfor anbefaler vi:

- Se medborgerskab som en vigtig del af kulturen, men også som en del af den understøttende struktur der skal til for at uddanne til dannelse og medborgerskab. Italesæt værdien af medborgerskab i foreningerne og som bærende værdi for medarbejdere i kommune.
- Sæt ind allerede i førskolealderen og op gennem uddannelseslivet, så skoler sætter medborgerskab på skemaet på alle klassetrin.
- Dannelsen i medborgerskab skal fortsætte hele livet, for eksempel ved at uddanne politi og buschauffører i medborgerskab over for de udsatte borgergrupper, de kan møde i deres arbejde.

DE GODE FORTÆLLINGER

Kursusforløbet "Forbered din Fremtid" – frivillige potentialer for seniormedarbejdere

I efteråret 2018 blev et kursusforløb for seniormedarbejdere i Aarhus Kommune igangsat. Målet med kurset er at åbne vinduet til de mange aspekter i den nye begyndelse som fuldvoksen 60+er for at finde vej til, hvad der er livskvalitet for den enkelte.

Deltagerne får mulighed for at prøve at være frivillig inden for et område, der matcher den enkeltes interesser og behov. En "snusepraktik" som frivillig, inden de forlader jobbet, kan give inspiration til, hvor de efter arbejdslivet kan bibeholde eller genfinde sociale relationer og kolleger, gøre en forskel og få nye kompetencer. Der bliver afholdt endagsworkshops med afklaring om overgangen fra et langt arbejdsliv, hvorefter der bliver etableret praktikophold i samarbejde med Frivilligcenter Aarhus.

Foto: Per Bille

Frivillighedens Bazar under Folkets Møde – fælles møde med unge i centrum

Socialforvaltningens Familier, Børn & Unge var lørdag den 22. september 2018 værter for et succesfuldt arrangement under Folkets Møde.

Frivillighedens Bazar var en dag fuld af liv og fællesskab. Formålet var, at Socialforvaltningens Familie, Børn og Unge i samarbejde med civilsamfundet udvikler initiativer, der styrker alle børn og unges mulighed for at indgå i fællesskaber. Derfor var frivillige, medarbejdere og unge trukket i arbejdstøjet og indgik i workshops faciliteret af Unge4Unge, Kvindehuset, Gråvej i Ungdommen og Familiecentret.

Dagen gav gensidig inspiration og nye ideer til prøvehandling. Henrik Flindt Geidekier, leder i Ungdomscenret, sluttede dagen af med ordene: "Det er vigtigt, at de frivillige kræfter begynder, hvor forvaltningen slutter. For på den måde undgår man, at de udsatte unge, som af forskellige årsager er tilknyttet forvaltningen får tilbagefald, når de ikke længere er det."

Fremtidens medborgere – børn, unge og frivillighed

Fremtidens medborgere er et samarbejde på tværs af Kultur-, Social- og Børn og Ungeafdelinger i Aarhus Kommune, uddannelsesinstitutioner og frivillige foreninger. Her er der

"Jeg synes helt klart, at det er noget af det fedeste at gøre noget for andre. Dagens Danmark er virkelig åben over for os unge, derfor er det en fantastisk følelse man får, når de voksne faktisk gerne vil diskutere og høre på, hvilke meninger man har. Andre lande i EU kan klart lære at slippe tøjlerne lidt, altså jeg ved jo, at de unge er klar til ansvar, men er de voksne klar til, at vi får det?"

– Isabella Nuessler, medlem af Aarhus Kommunes Børne- og ungebyråd.

fokus på, at dagtilbud, skoler og klubber skal fremme børn og unges viden om frivilligverdenen og introducere til, hvordan unge kan tage ansvar for et bedre samfund som medborgere.

Gennem året som Frivillighovedstad har der været fælles møder, åbne debatter samt en udvidet debat under Folkets Møde. Børn og Unge i Aarhus Kommune har iværksat udviklingen af et læringsforløb på en række skoler, dagtilbud og klubber.

Debatten "Konkurrerer vi om at hjælpe børn og unge?" under Folkets Møde satte fokus på foreningernes konkurrence om at hjælpe de samme – fra konkurrence til alliance – og på kommunens muligheder for at kvalificere de frivilliges indsats. Her deltog Røde Kors, Århus Ungdommens Fællesråd, Børn- og ungebyrådet, Studenterhus Aarhus og DGI. På baggrund af debatten har Børn og Unge i Aarhus Kommune arrangeret en workshop, hvor fagkonsulenter fra kommunen og frivillige foreninger skal forsøge at opstille dogmer for et fremtidigt arbejde.

Børn og unge samler ind til børn uden hjem

I januar 2018 afprøvede mange børn og unge rollen som frivillige medborgere og aktive deltagere i fællesskaber. Mange dagtilbud, skoler og klubber deltog i en konkurrence om at samle mest ind til børn uden hjem i forbindelse med Danmarks Indsamling 2018.

Sejren gik til børn og unge fra specialklubben Holme Søndergaard, der med et velgørenhedsløb og samarbejde med sponsorer samlede over 25.000 kr. ind. Men mange andre hold var fyldt med ideer, for eksempel børn fra 3.Z på Tilst Skole, der samlede penge ind ved at samle og sælge brugte bøger, kaffe og kager – og 6.C. fra Virupskolen, der sammen med ældre fra Hjortshøj Lokalcenter

bagte småkager, som de solgte ved åbningen af Frivillighovedstaden i Ridehuset.

Lokale fællesskaber i Frivilligugen

Ved en helt ny Frivilliguge for børn og unge i Aarhus i uge 39 udviklede pædagoger og lærere sammen med 20 hold børn fra dagtilbud, skoler og Ung i Aarhus læringsforløb om frivillighed, medborgerskab og kunsten at gøre noget godt sammen. De 20 hold var del af et projekt, der handler om at skabe viden og refleksion hos børn og unge om, hvad frivillighed og medborgerskab kan være. Resultatet af arbejdet er gode råd, tips og refleksioner til et inspirationshæfte til pædagoger og lærere.

Foto: Per Bille

Børn fra Holme-Rundhøj Dagtilbud besøgte Madsbjerg Plejehjem. Besøget var forberedt af en pædagog fra Holme Børnehus i samarbejde med den lokale frivilligkoordinator og ansatte på plejehjemmet. Under besøget malede børnene og de ældre på glasplader og hængte dem op. For børnene føltes det ikke som en opgave, men blev i stedet et hyggeligt fællesskab til gensidig glæde for både børnene og de ældre.

Elever fra Bavnehøjskolen brugte frivilligugen til at arrangere en markedsdag på skolen og besøge frivillige foreninger i lokalområdet. Målet var at starte en ny tradition, der kan samle beboere, frivillige foreninger og erhvervsliv i Kolt-Hasselager. Med arrangementet øvede eleverne sig på rollen som aktive medborgere og på

at arbejde frivilligt med en sag, der gavner andre.

Og unge fra UngiAarhus skabte en Frivilligfest, hvor de unge fra 10-17 år skabte materialer til en udstilling om deres drømme for fremtidens Aarhus – og et brag af en fest for at fejre, at alle deltagerne havde gjort en forskel som frivillige i deres lokalområder.

Unge inspirerede til unge-demokrati og frivilligt engagement i hele Europa

To medlemmer af Aarhus Kommunes Børne- og ungebyråd, Anine Qvist og Isabella Nuessler, repræsenterede unges stemme og engagement, da de den 10. oktober 2018 inspirerede borgmestre og ambassadører til unge-demokrati ved 'European Week of Regions and Cities' i Bruxelles.

De to unge-byråder stod i spidsen for en workshop sammen med Frivillighovedstaden og fortalte om Børne- og ungebyrådets indsats i Aarhus og dets aktive bagland i form af lokale senater, som fritids- og ungdomsskoleområdet UngiAarhus skaber rammerne for.

Ud i naturen med Natur Retur – fællesskaber for unge med naturen som ramme

Natur Retur består af en frivillig værtsgruppe af naturentusiaster fra Aarhus, der sammen udvikler og gennemfører ture på månedlig basis. Natur Retur poppede op som ide i 2015 hos de to unge aarhusianske naturentusiaster, Nikolaj Voldum Ahlburg og Johan Mejniche Nielsen. Målet var at nyfortolke naturformidlingen i Aarhus på en måde, som gav

naturen en bredere appel hos alle aldersgrupper i byen.

På 3 år er Natur Retur vokset fra en god ide til en veletableret forening udelukkende drevet af frivillige. Natur Retur har gennemført mere end 100 naturture med forskellige temaer. Turene er åbne for alle, men rammer hovedsagligt unge voksne i aldersgruppen 20-35 år – en aldersgruppe, som ifølge Sundhedsstyrelsen er særligt udsat i forhold til at blive ramt af stress, depression og ensomhed. Her bliver naturen en ramme for at mødes om fælles oplevelser.

Med støtte fra Frivillighovedstaden har Natur Retur afholdt fire forskellige ture henover efteråret 2018: To fælles morgenbadninger, en aftenvandretur og en solopgangstur.

De frivillige fortæller

“At være en del af Natur Retur giver mig fantastiske naturoplevelser og mulighed for at dele dem med andre. Det er for mig rigtigt lærerigt at formidle natur ud fra en biologisk baggrund, og enormt givende at mærke deltageres taknemmelighed og begejstring for at være ude. Med vinteren forude, ser jeg især frem til de råkølde morgener, hvor vi i hundredevis trodser indre instinkter og mandagens morgen-blues, for at hoppe en tur i havet og få nogle stærke oplevelser sammen.”

– Laurids, frivillig vært og bestyrelsesmedlem

“Med Natur Retur har jeg fået en helt vild dejlig oplevelse af nærvær, som jeg synes er noget man virkelig nogle gange godt kan savne i en hverdag, hvor der er meget fart på. I Natur Retur har jeg prøvet at være sammen med andre i et fællesskab, hvor vi har haft overskud til bare at være sammen, og ikke have hovedet alle mulige andre steder. Og det tror jeg også måske hænger sammen med, at skoven og naturen giver en vis ro omkring én. fra ens hverdag. Der er inspiration, læring og nærvær – det vil jeg forbinde Natur Retur med.”

– Barbara, deltager i Natur Retur

Fra Natur Retur og Europæisk Frivillighovedstads morgenbadetur i oktober 2018.
Foto: Line Beck

Foto: Per Bille

Anbefaling 4: Anerkend de mange forskellige typer af frivillighed

Året har vist mangfoldigheden i forhold til de mange typer af frivillighed, der eksisterer i Danmark.

Nogle bygger på mere end 100 års tradition på det folkeoplyste område, mens andre er enkeltstående ad hoc fællesskaber af ildsjæle, der brænder for en sag. Der skal være plads til alle typer, da de hver og én bidrager til et stærkt civilsamfund. Samtidig skal potentialerne i mangfoldigheden dyrkes, så der skabes grobund for læring og samskabelse på tværs.

Derfor anbefaler vi:

- Prioriter tid til at fejre og anerkende de mange typer af frivillighed ved alle givne lejligheder. For eksempel når kommuner prioriterer at afholde anerkendende arrangementer for frivillige og frivillige foreninger som samarbejdspartnere.
- Skab folkemøder, fællesdage, dialogmøder eller andre konkrete anledninger til at italesætte værdien af mangfoldigheden i frivilligheden, og hav løbende dialog med de frivillige om, hvad der motiverer dem.
- Vær opsøgende og få øje på værdien af andre fællesskaber på tværs af sektorområder, blandt andet ved at se på læringen fra frivillighed på idræts- og kulturområdet til socialområdet og omvendt. Foreninger skal være nysgerrige på, hvad de kan lære fra foreninger inden for andre områder og "gå på rov" hos hinanden.

Vi skal være mere skarpe på begreberne om, hvilken type frivillighed, der er tale om, hvordan fungerer de hver for sig – og hvordan "blander" man så de fællesskaber. Der er interesseforeninger – typisk folkeoplysningsforeninger – hvor man går sammen om at dyrke en fælles interesse; idræt, spejder m.m. Der er skæbnefællesskaber, som for eksempel patientforeninger, hvor man hjælper hinanden og advokerer for mennesker med samme udfordring. Der er humanitære fællesskaber, som ønsker at hjælpe folk i nød eller med sociale udfordringer. Og så er der lokale fællesskaber som forsøger at skabe et fælles forum på tværs af skel i en lokal sammenhæng. Det er nogen forskellige ting, der driver de frivillige i disse foreninger og fællesskaber. Hvad er det så, de kan sammen?"

– Søren Møller, Landsformand i DGI 2001-2018 og medlem af Advisory Board for Europæisk Frivillighedstad

DE GODE FORTÆLLINGER

AktivGeneration – motion og fællesskab på tværs af generationer

Hvorfor ikke kombinere det at dyrke motion og at hjælpe andre til også at være aktive?

Projektet AktivGeneration er et samarbejde mellem Studenterhus Aarhus, Ældre Sagen, DIF og DGI – Bevæg dig for Livet Kultur og Borgerservice i Aarhus Kommune kombineret motion, aktivitet og samvær på tværs af generationer.

Unge frivillige og ældre mødes med højt humør om sjove motionsaktiviteter, hvor rollator og stok ikke er nogen hindring for, at man kan bevæge og hygge sig sammen. Aktiviteterne spænder vidt over krolf til træning i varmtvandsbassin og nintendo-spil.

Projektet har til formål at afhjælpe ensomhed blandt den ældre befolkning, at motivere til fysisk aktivitet og fremme trivsel i alle aldre samt øge frivilligheden blandt både unge og midaldrende.

#DELDITFÆLLESSKAB – synlighed i Frivillighedstadsåret

Året som Frivillighedstadsår er blevet brugt til at fejre og anerkende den store indsats, de mange frivillige gør. Med VIF – 'Very Important Frivillig' – er der udviklet et koncept for, hvordan arrangører af større events og aktiviteter hurtigt og let kan anerkende deres frivillige ved at skabe gode fysiske rammer for dem.

På Frivillighedstadsårets kommunikationskanaler er der løbende delt gode frivillighistorier om aktuelle events, nye initiativer og kompetencegivende workshops – alt sammen for at

synliggøre foreninger og fællesskaber. Samtidig er alle frivillige, foreninger og fællesskaber blevet opfordret til at bruge #DELDITFÆLLESSKAB for at synliggøre deres aktiviteter og åbne op for deres fællesskab. Hashtagget havde pr. november 1.200 opslag på Instagram.

Under overskriften 'Mød en frivillig' kan man på Frivillighedstadsårets hjemmeside læse en række portrætter af frivillige ildsjæle, som gør en forskel. Sammen med de andre kommunikationstiltag viser portræterne et bredt og mangfoldigt udsnit af frivilligt arbejde og er samtidig en tilgængelig model, som foreningerne kan anvende i deres kommunikation.

Bevægelsesdagen og Børnenes Møde – en del af Folkets Møde

Med Bevægelsesdagen har lokale foreninger sammen med Aarhus Kommune for sjette år i træk sat fokus på at introducere alle former for bevægelsesaktiviteter – og for alle aldre. I år var Bevægelsesdagen en del af Folkets Møde.

Gennem leg og aktiviteter blev børn, unge, voksne og seniorer introduceret til et mangfoldigt udvalg af frivillige fællesskaber, hvor der er plads til alle. I 2018 blev der samtidig afholdt det nye arrangement Børnenes Møde, hvor foreningsaktiviteter for børn og unge var i fokus. Byens mange forskellige foreninger gav mulighed for at prøve den sport eller aktivitet de brænder for at være med til i det daglige. Deltagerne kunne prøve rulleski, yoga, stavgymnastik, dans, spejder, kanotur på åen og meget mere. Foreningerne inspirerede til udeliv, leg, idrætsaktiviteter, kreative hobbyer og samfundsbevidste aktiviteter, som er lettilgængelige i hverdagen.

Bevægelsesdagen og Børnenes Møde er et godt eksempel på, at når vi

samarbejder mellem civilsamfund og kommune, kan vi vise en mangfoldighed af måder man kan være forening og frivillig på – og sammen invitere ind i vores lokale fællesskaber.

Frivillige ved VM i Sejlsport – arbejdsmiljø og organisation

Med 14 dages sejladser i sommeren 2018 i Aarhus og 1400 deltagere fra omkring 90 lande, var VM i Sejlsport den største sejlsportsbegivenhed i Danmark nogensinde. Eventen kunne

"Det er ikke mig, der giver noget til nogen. Det er simpelthen dem, der giver noget til mig."

– Kirsten Frederiksen, frivillig på værestedet Det Blå Sted, Blå Kors

"Vi har ikke brug for en 'frivillig', vi har brug for et menneske, der har lyst til at bidrage."

– Aage Stokholm, manden bag den frivilligt drevne festival GrimFest

"Som besøgsven taler jeg grønlandsk og kommer tilbage til mine rødder."

– Tanja Nielsen, frivillig besøgsven via Det Grønlandske Hus

"At være frivillig er min livseliksir."

– Linda Alnor, frivillig hos Børns Voksenvenner

ikke lade sig gøre uden de 1.157 frivillige, der løste centrale opgaver både på vandet, med boligforhold, transport, forplejning, til maritim folkefest og meget mere. Helt centralt var det derfor, at et event af denne størrelse, måtte arbejde med at skabe klarhed om regler og rammer for de frivillige.

Eventorganisationen udarbejdede en frivillighåndbog, som alle frivillige kunne slå op i og finde relevant information og grundregler. Man arbejdede systematisk med de frivilliges arbejdsmiljø, hvor man blandt andet skabte et organisationsdiagram for frivillige og arbejdede bevidst med ledelse samt instruktion både til frivillige, til den konkrete opgave og til frivillige ledere.

Frivilligprogrammet under VM i Sejlsport er et rigtig godt eksempel på, hvordan en tydelig og systematisk regel- og rammesætning for de frivillige har været afgørende for, at man har kunnet lykkes med så stort et event, hvor de frivillige har været helt afgørende.

Inden for kultur, turisme og under sportsbegivenheder, konferencer, events og andre aktiviteter i byen, byder frivillige ind på at løse et bredt udbud af spændende opgaver.

VisitAarhus, Rethinkers og Kultur og Borgerservice i Aarhus Kommune har sammen peget på, hvordan de frivillige kan bidrage og hvilke opgaver, der giver værdi for både byen og de frivillige. Med et unikt fællesskab sikrer frivilligprogrammet at byens krydstogtgæster fortsat modtages med store smil og guides sikkert rundt i Aarhus, og at en mangfoldighed af events giver byens mange besøgende store oplevelser.

ReThinkers – store oplevelser og unikt fællesskab

VisitAarhus har i 2018 videreført frivilligprogrammet ReThinkers, som så dagens lys i forbindelse med Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017. ReThinker-programmet har nu mere end 1400 frivillige, som har meldt sig med det formål at tage godt imod byens gæster og bidrage til byens kulturliv.

Foto: Per Bille

Anbefaling 5: Gentænk finansiering og støttestrukturer

Året som Frivillighovedstad 2018 har vist, at der er behov for mere langsigtede investeringer i civilsamfundet, som kan understøtte foreninger og frivillige fællesskabers driftssikkerhed og stabilitet. Samtidig er der behov for mere kortsigtede investeringer i udviklingsprojekter og mindre initiativer for at finde nye veje til velfærd.

Der er altså brug for en fleksibel form, som gør det lettere for foreninger, fællesskaber og borgere at søge midler til frivillighed og samskabelse.

Derfor anbefaler vi:

- Skab simple finansierings- og støttestrukturer lokalt og nationalt med en tydelig sondring mellem, hvornår der tildeles midler til drift, og hvornår der tildeles midler til udvikling.
- Nytænk Folkeoplysningsloven og forståelsen af det folkeoplysende område, så det også rummer det sociale område. Regeringen kan for eksempel se på en reformation af loven i arbejdet med Civilsamfundsstrategien, så den understøtter frivilligheden endnu bredere.
- Skab langsigtede investeringer i civilsamfundet. For eksempel ved at forankre investeringer lokalt i et tæt samarbejde mellem frivillige foreninger og kommuner for at sikre foreningers driftssikkerhed.

DE GODE FORTÆLLINGER

§18-puljen – uddeling af særlige puljemidler til social inklusion og mangfoldighed

Frivilligrådet i Aarhus Kommune har i 2018 taget initiativ til at gentænke dele af §18-puljen. I samarbejde med Sundhed og Omsorg i Aarhus Kommune uddeler Frivilligrådet normalt midler inden for den definerede §18-ramme to gange årligt. I 2018 er der afsat yderligere 200.000 kr. til at understøtte særlige initiativer og indsatser inden for Frivillighedsstadens grundværdier social inklusion og mangfoldighed.

Midlerne er bla. andet gået til:

- Udetræning med Folkenetværket - naturtræning, der er tilpasset den enkelte borgers formåen.
- Lystworkshops med Svalholm Dans - en række workshops, der har til formål at tilbyde meningsfulde fællesskaber for ældre borgere.
- Samlingsstedet – et præprojekt i festugen, hvor der afprøves hvilke gavnlige effekter, der kan være ved at etablere et arbejds- og handlefællesskab for forskellige borgergrupper (handicappede, ældre og udsatte).
- SAMVÆRD – der skaber rammer for naturlige, nærværende og meningsfulde møder mellem mennesker, der normalt ikke mødes i det daglige og har deres gang sammen, for eksempel gennem musik, leg og bevægelse. Foreningen vil skabe anledning til generationsbrobygning via møder mellem generationer.

Flere af projekterne har vist store potentialer i at afprøve nye veje til at inkludere endnu flere i fællesskabet.

Deltagerbudgetter – nye veje til inklusion

For sjette gang kan borgerne være med til at bestemme, hvad en del af frivilligmidlerne i Aarhus Kommune skal gå til. Under Folkets Møde fortalte rådmænd for Sociale forhold og Beskæftigelse, Kristian Würtz, at der er afsat 200.000 kroner til projekter, der styrker inklusionen i Aarhus. Uddelingen af pengene kaldes for Deltagerbudgetter, og temaet i år er "Nye veje til inklusion".

Deltagerbudgetterne uddeles som økonomisk støtte til borgere, der har forslag til kreative og inkluderende løsninger til Aarhus' sociale udfordringer.

Alle med forslag til en social løsning, der kan styrke inklusionen, har kunnet sende en ansøgning, og til Frivillighedsstadens afslutning den 5. december kan alle stemme om, hvilke projekter der skal tildeles penge. Tidligere er pengene blandt andet gået til bekæmpelse af ensomhed, udvikling af naboskabet med flygtninge og hjemløse som et led i bedre integration og inklusion.

Med Deltagerbudgetter får aarhusianske borgere mulighed for at omsætte ideer og projekter

Foto: Per Bille

Foto: POC Bille

Anbefaling 6: Skab en tydelig indgang for frivillighed og medborgerskab

Civilsamfundsaktører og den offentlige sektor efterspørger redskaber til at skabe større synlighed om alt det, de kan.

Mange mindre og lokale foreninger har ikke de fornødne ressourcer og kompetencer til at kommunikere optimalt på de mange eksisterende platforme, og mange store organisationer har svært ved at dele viden og information rettidigt og på tværs af sektorgrænser. Derfor er der behov for at skabe fælles indgange og platforme på tværs af aktører og områder.

- Kommuner, stat og regioner skal skabe en 'frivilligparathedskultur', med de rette rammer for mødet mellem medarbejdere og frivillige og frivillige foreninger, for eksempel ved at prioritere at uddanne og kompetenceudvikle medarbejdere i det.

Derfor anbefaler vi:

- Gør det tilgængeligt for borgere, foreninger og andre at henvende sig med spørgsmål og ønsker vedrørende frivillighed og medborgerskab, for eksempel ved at skabe fælles indgange for frivilligheden i kommuner og frivilligcentre landet rundt.
- Gør det lettere at indmelde regler, retningslinjer og andet, der bliver oplevet som en hindring i forhold til frivillighed og medborgerskab. Stat og kommuner skal skabe rammerne for, at frivillige foreninger kan gøre dette, for eksempel gennem national og lokale udfordringsret.

Jeg ser Frivilligcentrene som et samlingspunkt for alle de små organisationer, hvor de kan komme og få hjælp, vejledning – og stå sammen, og få en synergieffekt på tværs af sektorerne. Frivilligcentret kan være en frontløber og være med til at bane vejen for samarbejder mellem civilsamfund og kommunen."

– John Hebo Nielsen, formand
Frivilligcentre & Selvhjælp
Danmark under Folkets Møde

DE GODE FORTÆLLINGER

Spilleregler for samarbejde med frivillige

Året som Frivillighovedstad gav anledning til, at Aarhus Kommunes ledelse og de faglige organisationer, repræsenteret i kommunens MED-udvalg, tog initiativ til en proces, hvor alle arbejdspladser i kommunen har taget stilling til frivillighed og medborgerskab. Formålet var at gøre organisationen mere afklaret om, hvorvidt de i fremtiden er parate til at samarbejde med frivillige.

I praksis har det betydet, at alle tillidsrepræsentanter, arbejdsmiljørepræsentanter og deres ledere har taget stilling til muligheder og udfordringer i forbindelse med et øget samarbejde med frivillige. Hvilke både negative og positive betydninger kan samarbejdet med frivillige have for kompetencer, motivation og arbejdsglæde?

I 2017 vedtog Folketinget en lovændring, som giver kommuner mulighed for at forsikre eller selvforsikre borgere, der udfører frivillige indsatser. Med baggrund i lovændringen har Aarhus byråd i 2018 tegnet en ekstra forsikring for alle de frivillige, som yder en frivillig indsats på kommunens arbejdspladser.

GENLYD – en digital opslagstavle for fællesskaber

genlydaarhus.dk er en digital portal, hvor borgere kan kontakte hinanden og efterfølgende mødes med andre, som de deler en fælles interesse med. Opslagstavlen er fyldt med inspirerende arrangementer i Aarhus, hvor det sociale samvær og fællesskabet er i centrum. Har brugerne en god idé til en klub eller en fælles aktivitet – det kan være teaterure, fællesspisning, musik, kaffeaftaler og meget andet – kan de let og hurtigt oprette

den via platformen og invitere andre med i deres fællesskab.

Foreninger kan bruge platformen til at opnå øget synlighed og øge kendskabet til deres fællesskab, eller søge efter frivillige til deres arrangementer. Med GENLYD som værktøj kan der hurtigt og nemt blive skabt nye, lokale interessefællesskaber.

Eksempler på opslag

- 25-årige Camilla brugte genlydaarhus.dk til at invitere flere spillere med inden for i sin lokale sportsklub.
- DGI benyttede genlydaarhus.dk til at gøre opmærksom på, at flere er velkomne til træning på Senior-Kraft-holdet med mulighed for at mødes over en kop kaffe i caféen bagefter.
- Grete på 98 startede en eftersøgning på genlydaarhus.dk, fordi hun savnede hjælp til at skrive breve og fortællinger på computeren. På under en halv time meldte flere aarhusianere sig, og nu får Grete fast besøg af Ulla, der bor i samme område.

Frivilligkoordinator matcher frivillige med institutioner

I Børn og Unge har man i år nytænkt frivilligkoordinatorens rolle. En frivilligkoordinator blev kontaktet af en ældre dame, der gerne ville være frivillig i en børnehave, og af en leder i en børnehave, som havde fået et opkald fra en borger, der gerne ville være frivillig i børnehaven.

Efterfølgende blev de frivillige matchet med to institutioner, og der var hurtigt styr på forsikring, tavshedspligt, børneattester, straffeattester og rollefordeling.

I løbet af året som Frivillighovedstad har frivilligkoordinatoren skabt et samlet overblik over foreningers tilbud med interesse for pædagoger og lærere, og står i spidsen for en

koordineringsgruppe for forenings-samarbejde. Koordinatoren afholder kurser for ledere, tillidsrepræsentanter og arbejdsmiljørepræsentanter i lokale MED-udvalg, og har skabt et netværk for frivillige i dagtilbud, skoler og klubber.

Ny børne- og ungealliance letter adgang til foreningers tilbud

En ny børne- og ungealliance med aktører fra store sociale foreninger, Idrætssamvirket, DGI og DIF samt Socialforvaltningen, Folkesundhed, Sport og Fritid og Børn og Unge i Aarhus Kommune skal bidrage til, at foreninger og Aarhus Kommune sammen når ud til de børn, der har mest brug for hjælp for at trives og udvikle sig.

Deltagerne byder selv ind med konkrete ønsker til samarbejde og koordinering. Et ønske er for eksempel at skoler, dagtilbud og klubber hjælper med at formidle ledige pladser på sommerlejre for udsatte børn og unge, og at medarbejdere får lettere overblik over foreningernes forskellige tilbud til børn og unge i Aarhus.

Alliancen er et resultat af debatten "Konkurrerer vi om at hjælpe børn og unge?", som foregik under Folkets Møde 2018.

Slip Kræfterne Fri – mere nærdemokrati på lokalcentrene

I Aarhus Kommune er der en lang tradition for borgerinddragelse og nærdemokrati på seniorområdet. Aarhus var en af de første kommuner til at etablere lokale brugerråd i 1989. Siden er beboer- og pårørenderåd og de lovpligtige afdelingsbestyrelser kommet til.

I et tæt samarbejde med interessenterne bliver der lavet en ny ramme og vedtægter for rådene på lokalcentre og plejehjem. Det betyder blandt

andet, at flere borgere får mulighed for at være med og gøre deres indflydelse gældende. Nogle af initiativerne er et nyt brand for lokalcentrene, kommunikationskit og kampagner for lokalcentrene, fælles introduktionsforløb for de nye råd sammen med VIA University College og Center for Frivilligt Socialt Arbejde samt fælles workshops og videndeling på tværs.

Med afsæt i Fortællingen om Aarhus og Medborgerskabspolitikken er visionen at skabe et nærdemokrati, hvor flere deltager og bliver en del af fællesskaberne lokalt og får indflydelse på det, de brænder for og finder vigtigt.

Leg på Plejehjem – fælles hverdagsoplevelser

Esra Alici Pedersen gik en dag ind på et plejehjem i Valby, mens hun var på barsel, og sådan startede Leg på plejehjem. Esra observerede, at mange kvinder på barsel mangler social kontakt i hverdagen, samtidig med at flere ældre oplever ensomhed. Efterfølgende flytter Esra til Aarhus. Her bliver hun kontaktet af en oplevelsesmedarbejder fra Sundhed og Omsorg, som har hørt om projektet, og hurtigt starter de et samarbejde op i Aarhus. I begyndelsen laver Esra selv meget af arbejdet med at binde de mange tråde sammen, ligesom hun selv har søgt finansiering til projektet i begyndelsen. På dette tidspunkt i processen manglede Esra en stærkere brobyggende funktion, som kunne hjælpe med at guide rundt i regler og kommunen på tværs af afdelinger.

Leg på plejehjem er siden blevet en stor succes, som inviterer kvinder på barsel ind på plejehjemmene, og der bliver både danset, smilet og leget på tværs af generationer. Erfaringerne fra projektet viser, at hvis man deler sine ideer, kan man selv gøre meget som borger, men samtidig også, at det er vigtigt at videreudviklingen af borgernes gode initiativer

understøttes af kommunen på det rigtige tidspunkt.

Smag på Aarhus – fælles om et spiseligt Aarhus

Smag på Aarhus er et ambitiøst natur- og madprojekt, hvor byens rum gentænkes, så der bliver flere spiselige og sanselige miljøer i Aarhus. Med støtte fra Smag på Aarhus skaber aarhusianerne deres egne, lokale projekter, hvor der både bliver dyrket fællesskab og afgrøder. I midtbyen, hvor mange bor i lejligheder, spirer byhaver frem, mens folk i forstæderne ofte går sammen om at plante bærbuske og frugtbuske til fælles glæde for lokalsamfundet.

Desuden danner Smag på Aarhus en ramme om formidling af den spiselige, vilde natur. Alle kan byde ind, dele deres viden og bruge Smag på Aarhus' platforme til at invitere til netværksmøder og events. Smag på Aarhus står også selv for en række arrangementer, hvor interesserede aarhusianere i fællesskab med andre medborgere kan komme med ud og høste tang, deltage i fællesspisning, lære hvordan man håndterer strandens vilde urter, gå på æblerov og meget mere.

Gennem initiativerne er aarhusianerne med til at skabe og påvirke deres nære omgivelser og få viden om det mangfoldige spisekammer, som naturen i og omkring Aarhus byder på – og samtidig får de en god fælles oplevelse.

En ren by med stærke fællesskaber – borgerne tager medansvar for den gode by

Aarhus vokser. Og byens vækst betyder flere brugere af byens offentlige rum. Det er glædeligt, men erfaringer viser også, at flere brugere genererer mere henkastet affald. Derfor bliver der arbejdet aktivt for en renere by igennem holdning- og adfærdssænkende tiltag.

Nøglen ligger i samarbejde. Det brede samarbejde med aarhusianere, foreninger, organisationer og virksomheder. Teknik og Miljø i Aarhus Kommune oplever, at flere og flere aarhusianere samler affald i deres fritid. Dette ønsker de at understøtte endnu mere, så borgerne opfordres til at tage kontakt, hvis de ønsker at være en del af fællesskabet omkring indsatsen for en renere by eller har gode ideer til det videre arbejde.

Byliv og Bymiljø handler om at forskønne og forbedre de fysiske byrum samt sanselige oplevelser i fællesskab mellem lokale borgere, virksomheder og Aarhus Kommune. Det kan være borgerdrevne og kunstneriske initiativer i form af street art i forhold til at skabe indbydende rum, der med kant og inspiration kan føre til undren og begejstring.

Det kan også være podcasts, der fortæller om byens rum, eller statements på vægge skrevet af aarhusianerne. Byliv og Bymiljø søger at skabe inspirerende og anderledes bymiljøer, hvor fortællingen og handlingen er initieret eller præget via aarhusianerne. Alle borgere, som har lyst til at dele tanker og idéer om det fælles byrum i Aarhus og er indstillet på at være aktive medspillere, opfordres til at tage kontakt.

Foto: Per Bille

Anbefaling 7: Del ressourcer, faciliteter og viden

Organisationer, foreninger og netværk i frivilligverdenen har gennem året givet udtryk for – og afprøvet – hvordan erfaringer, ekspertise og ressourcer, i form af for eksempel lokaler, kan deles på tværs. Både inden for egne områder til gengæld for muligheden for at lære af erfaringerne fra andre aktører, og på tværs af områder for at opdage nye muligheder i tværsamarbejde.

Deleøkonomi er en konkret måde hvorpå et stærkt civilsamfund kan bevæge sig mod nye veje til velfærd og vækst i fællesskab.

Derfor anbefaler vi:

- Stil krav om øget tilgængelighed til ressourcer og faciliteter på tværs af den offentlige sektor og civilsamfund – lad os dele lokaler, kommunikationskanaler og være generøse med det, vi kan og har til rådighed.
- Del viden, erfaringer og best (og worst) case practices – sørg for at dele fortællinger og cases, der gør en forskel og hvor effekten har været betydningsfuld for flere aktører. Vi skal øve os på at gøre tingene i stor skala til gavn for mange flere.
- Del kompetencer, kurser og ekspertise – lad os lære af hinanden i konkrete samarbejds- og kursusforløb og være opmærksomme på, hvilke kompetencer, der fremmer samarbejde på tværs.

Vi skal snakke mere om, hvad det deleøkonomiske er. Her tror jeg, at der ligger noget helt basalt. Folkeoplysningsloven er i virkeligheden et eksempel på deleøkonomi: Hvordan man bruger offentlige faciliteter sammen med frivillighed. Jeg tror, at den sociale frivillighed og den folkeoplyste frivillighed er for adskilt. Det har vi en masse muligheder i Aarhus for at gøre noget ved. Jeg tror, at der er nogen oversete gevinster ved at prøve at se på at få den sociale frivillighed ind her. Altså: At lægge lektiehjælpen ud på nogen af idrætscentre. At udlændinge kan lære sprog ved at være hjælpetrænere for børn. Og at det kan være mere effektivt end i et klasselokale. At patientforeningerne holder møder i DGI huset og så videre.”

– Søren Møller, Landsformand i DGI 2001-2018 og medlem af Advisory Board for Europæisk Frivillighedstid

DE GODE FORTÆLLINGER

Del din uddannelse – hvordan kan vi dele kompetencer på tværs?

Jysk Børneforsorg/Fredehjem, Muskelsvindfonden og Frivilligcenter Aarhus vil i fællesskab udvikle et koncept for, hvordan foreninger kan dele kurser og uddannelser på tværs af kultur-, social- og eventfrivillighed.

Ideen er at udvikle og afprøve et tværgående koncept for udbredelse af lederkompetencer blandt frivillige, i første omgang i form af et før-leder kursus målrettet frivillige, der ønsker at lede andre frivillige, afklare lederpotentialer og samtidig skabe netværk og videndeling på tværs af områder. Der er et forventet potentiale i at involvere virksomheder i forhold til at bidrage med viden og arbejde med betydningen af ledelseskompetencer inden for frivilligverdenen for erhvervsliv og karriere. Processen er støttet af Frivillighovedstaden.

For os i Jysk børneforsorg/Fredehjem har Frivillighovedstaden primært bidraget til, at vi har udvidet vores netværk med relevante samarbejdspartnere i Aarhus Kommune og i andre frivillige foreninger. Dermed har flere sårbare unge fået øje på vores tilbud, og vi oplever at flere henvender sig og bliver en del af vores frivilligbaserede fællesskaber. Vi har blandt andet deltaget i møder og workshops faciliteret af Europæisk Frivillighovedstad, og vi har selv udviklet prøvehandlinger i samarbejde med andre, der arbejder med sårbare unge."

– Marie Nyegaard, Landssekretær i Jysk børneforsorg/Fredehjem.

Kommunen deler sine busser med frivillige foreninger

Et simpelt og meget konkret eksempel på, hvordan kommunen kan dele sine ressourcer med frivillige foreninger, ses hos Sundhed og Omsorg i Aarhus Kommune. Under året som Frivillighovedstad har man nemlig valgt at afprøve muligheden for at udlåne plejehjems- og lokalcenterbusser til lokale, frivillige foreninger.

Når busserne ikke anvendes af kommunen, bliver de stillet til rådighed for foreninger, der for eksempel mangler en bus til at tage på tur med deres medlemmer. Det understøtter den deleøkonomiske tilgang og er samtidig med til at skabe aktiviteter for borgere, da det øger foreningernes muligheder for at lave aktiviteter og ture.

Botanisk Haves Venner – når borgerne finder vej

Botanisk Haves Venner begyndte som en protestbevægelse, da Aarhus Kommune nedlagde et stykke have i Botanisk Have i Aarhus. Foreningen blev til, da der dukkede over 500 mennesker op til et protestmøde.

Der opstod et fællesskab omkring kommunens beslutning. Det fællesskab udviklede sig med tiden, og i dag passes haven af foreningen med støtte fra en brugeraftale med Teknik og Miljø. Foreningen afrapporterer til kommunen gennem dialog, og kommunen tilbyder faglig supervision. Det er med stolthed, at der er fast arbejdsdag hver torsdag. Og foreningen oplever, at der er mindre skrald i Botanisk Have.

Erfaringerne fra denne forening viser, at projekter kan udvikle sig, hvis man tør have den svære dialog om samspillet mellem frivillighed og faglært arbejde, og samtidig er åben overfor de muligheder, som opstår undervejs.

Voksenvenner i skoler og dagtilbud

Højvangskolen i Stavtrup har et velfungerende samarbejde med ni frivillige skoleonkler og -tanter, som er med i både undervisningen, på ture og ekskursioner. Koordineringen foregår mellem frivillige og et par lærere en fast dag i ugen, og samtidig er skoleledelsen opmærksomme på at orientere de frivillige om deres planer og arrangementer.

Initiativet har medført, at de frivillige skoleonkler og -tanter i skolen er meget værdsatte og efterspurgt af både elever og lærere. Erfaringerne fra dette samarbejde viser, at frivillige føler sig mere værdsatte, hvis de bliver inddraget i planer, ændringer og indsatser, når det giver mening. I Børn og Unge har de desuden voksenvenner i dagtilbud og institutioner.

Det ville være mere rimeligt, at vi hyldede det stærke bureaukrati og de uegennyttige bureaukrater, fordi de om nogen sikrer et stærkt og rigt frivilligt foreningsliv. Det er i høj grad bureaukratiet, der sikrer, at borgere i Gellerup har lige så gode muligheder for at danne foreninger og engagere sig i frivillige fællesskaber."

– Forfatter Preben Astrup, bogudgivelsen Frivillighed, udgivet med støtte fra Frivillighovedstaden.

Den grønne ambassade som åben ambassade – kommunen inviterer foreninger og fællesskaber ind

Flere forskellige aktører har budt ind i forhold til at bruge Den Grønne Ambassade, fra større museer i Aarhus til foreninger og mindre netværk. Blandt andet har Frivilligcenter Aarhus og Frivilligcenter for Seniorer

brugt Den Grønne Ambassade som rum for dialog for det frivillige foreningsliv. Det har givet et væld af forskellige aktiviteter, møder mellem aarhusianerne, fra kunstprojekter over naturaktiviteter til dialog om eksempelvis frivillighed og klima.

Grundlæggende er erfaringen, at hvis man har åbne døre, er ude af huset og laver konkrete aktiviteter, kommer man i dialog med mange flere forskellige mennesker. Forbipasserende melder tilbage, at det er spændende, når Aarhus Kommune rykker ud, er synlige i bybilledet og bakker op om aarhusianernes egne initiativer.

Ambassaden er et vigtigt mødested for udveksling af grønne tanker! Som repræsentant for bevægelsen Bedsteforældrenes Klimaaktion (BKA) har det været en meget god erfaring at kunne have Den Grønne Ambassade som udgangspunkt for møder med mange mennesker. Ambassaden inspirerer til at bruge naturens gaver i sund og spændende mad, og har sået mange grønne 'frø'."

– Elisabeth Gral-Madsen, Bedsteforældrenes Klimaaktion

Sammen om de gode liv – fællesskaber på plejehjem

Hvordan kan vi tænke nye veje i samarbejdet mellem kommune og foreninger, som kan understøtte flere fællesskaber og gode oplevelser for sårbare ældre på plejehjemmene i Aarhus? Det bliver afprøvet på to plejehjem i Aarhus Kommune.

Sammen med Ældre Sagen og Røde Kors videreudvikler vi samarbejdet og afprøver en ny model for, hvordan vi kan styrke flere fællesskaber,

mental sundhed og gode oplevelser for beboere på plejehjem gennem frivillige fællesskaber. Foreningerne organiserer og koordinerer den frivillige indsats i tæt samarbejde med medarbejdere og nedsatte råd på det enkelte plejehjem.

Formålet er at blive endnu dygtigere til i fællesskab at understøtte en god hverdag med høj livskvalitet. Her spiller samarbejdet med frivillige, foreninger og aktører i civilsamfundet en central rolle.

Naturfacilitering – borgerne som hverdagsformidlere

Flere og flere aarhusianere melder sig på banen med lysten til at give deres naturviden videre og afholde naturture. Den tendens giver kommunen en anden rolle end den traditionelle naturformidling. Den kommunale rolle bliver i højere grad at facilitere, rådgive og især skabe mulighedsrum for lokale ildsjæle – herunder foreninger, frivillige og andre 'hverdagsformidlere'.

De, som gerne vil bidrage til, at flere får naturoplevelser i fællesskab med andre, kan med fordel kontakte Teknik og Miljø i Aarhus Kommune. 'Hverdagsformidlere' kan eksempelvis få hjælp til at booke arealer, skabe opmærksomhed om deres arrangement og blive understøttet med relevant grej og udstyr, hvis der er behov for det.

Skraldecaféen – bekæmper madspild og skaber fællesskab om madlavning

Skraldecaféen bygger bro mellem de store mængder af mad, som hver dag smides ud fra supermarkederne, og de mange familier, som har svært ved at finde råd til grundlæggende ting, hvilket kan føre til mistrivsel, isolation og tab af værdighed.

Konceptet med Skraldecaféen er at skabe et åbent fællesskab for alle samfundslag, hvor det fælles tredje er samarbejdet om madlavningen. Det

er et mobilt arrangement, som flytter rundt i byens rum.

Under året som Frivillighovedstad har Skraldecaféen med hjælp fra Den Grønne Ambassade og Samskab Aarhus under Teknik og Miljø i Aarhus Kommune fået et permanent sted på Sydhavnen. Erfaringerne fra Skraldecaféen viser, at man gennem tæt dialog kan gå nye veje mod et gavnligt og bæredygtigt samarbejde.

Gadefodbold for alle i Sydhavnen – en fælles bane for aktivitet

Fredag den 7. september blev en ny gadefodboldbane anlagt på Sydhavnen i Aarhus. I et samarbejde mellem Kulbroens Venner, Buus Anlægsgartner, FC Grønnegade, Aarhus street soccer, OMBOLD, donaid, Værestedet i Jægergårdsgade, Aarhus Festuge, Aarhus Kommune og Frivillighovedstaden blev der skabt en ny fodboldbane til gavn og brug for alle. Banen blev bygget med genbrugsmaterialer fra øhaverne på Aarhus Ø, og skal blive et midlertidigt samlingspunkt for socialt udsatte i området ved Kulbroen – men er åben og til fri afbenyttelse for alle. Banen blev som del af samarbejdet indviet med en gadefodboldturnering om lørdagen.

Gadefodboldbanen er et godt eksempel på, at noget kan lykkes ret hurtigt og til gavn for mange, når vi går sammen på tværs af civilsamfund, erhverv og kommune. Det var inspirerende at være med og se banen og området blive vækket til live. Efterfølgende har vi etableret nye samarbejder med andre lokale organisationer om at videreudvikle området omkring Kulbroen og Sydhavnen. Vi er overbeviste om, at mere samarbejde af denne slags er vejen frem."

– Daniel Walsh, Kulbroens Venner

Foto: Simone Bertelsen

Anbefaling 8: Risikovillighed

For at fastholde og udvikle vores velfærdssamfund er vi nødt til at have modet til at begive os ud på nyt farvand og turde eksperimentere – og dermed også have modet til at fejle.

Der er behov for en øget risikovillighed for at opnå nye veje til velfærd og finde fælles arenaer mellem civilsamfund, offentlige aktører og erhvervsliv. Vi skal i fællesskab tage chancer og afprøve nye tiltag, hvor resultatet ikke er givet på forhånd.

Fællesskab handler meget om at turde tage nogen opgaver på sig, hvor man tænker; kan vi nu klare det? Måske tænker også de, som tidligere har løst opgaverne; kan de nu klare det? Her må man løbe den risiko og turde at sige: Vi vil noget."

Derfor anbefaler vi:

- Indgå i nye samarbejder med fælles mål, ambitioner og forpligtigelse. Når man er flere om det, kan modet til at bevæge sig ud på dybt vand blive større.
- Italesæt risikoen for at fejle i samarbejdet, så alle er indforståede med den. Kommuner skal udvise risikovillighed i mødet med foreninger og andre samarbejdspartnere.
- Hav tillid og stil simple krav til dokumentation, måling og evaluering til foreninger fra den offentlige sektor.

– **Forfatter Tor Nørretranders**
under Folkets Møde

Det er vigtigt at give civilsamfundet fri – også lokalt. Det er afgørende, at man i langt højere grad tænker i partnerskab med civilsamfundsorganisationer. Her har civilsamfundet også en forpligtelse til samarbejde og til at være dialogpartner med kommunen."

– **Knud Aarup, Frivilligrådet** samt
formand, Røde Kors i Aarhus,
fhv. direktør, Socialstyrelsen –
under Folkets Møde

DE GODE FORTÆLLINGER

Ideudviklingsworkshop på tværs – hvordan samskaber vi bedst med kommunen?

Den 27. juni inviterede Frivillighovedstaden til workshop faciliteret som ideværksted. I grupper med repræsentanter fra både civilsamfund, organisationer og Aarhus Kommune, fandt deltagerne sammen på nye ideer til at lette samarbejdet.

Workshoppen var en prøvehandling, der undersøgte rammen for samarbejdet mellem fagprofessionelle, foreninger og frivillige. Det blev gjort ved at spørge: Hvilke fælles interesser har vi allerede, som kan omsættes til konkrete ideer? Her blev det særligt interessant, da deltagerne blev placeret i grupper

Det er helt vildt fedt, at Aarhus har været Frivillighovedstad i år. Jeg har deltaget i en række ting i løbet af året, og jeg synes det er så spændende, det der er gang i rundt omkring. Aarhus kan måske være grænsebrydende for at kunne trække andre byer med og vise hvordan det kan gøres.

Når vi deltager i Frivillighovedstadens workshops, handler det i høj grad om både at netværke og få indblik. En workshop handlede om at involvere det offentlige og det frivillige – og få det til at spille sammen. Der så jeg, at man vil gerne fra begge sider, men man kan ikke altid finde ud af at gribe ud efter hinanden. Jeg tror på, at jo mere man snakker sammen og får det koordineret, jo bedre.”

– Sven Christensen, Foreningen Chess House

på tværs af interessefællesskaber og skulle nå til enighed om de ideer, der blev afleveret. Herefter blev ideerne bedømt og kvalitetstestet af de andre grupper.

Dagen bød på ideer som for eksempel Åbent Hus i kommunen, borgerdrevne bylivskontorer og en fælles ideudviklingsportal. På tre timer blev der født 36 nye ideer – nogle mere færdige end andre. Det helt centrale var dog, at ideerne var født i fællesskab mellem civilsamfund og kommune.

Fælles om Byudviklingen

Når vi skal skabe rammen for de gode fællesskaber har måden, vi udvikler og bygger på, en afgørende betydning. Indimellem er udviklingsprocesserne drevet af tydelige mål og krav. Andre gange er processerne mere komplicerede. I alle tilfælde er det vigtigt at blive skarpere på dialogen mellem kommune og borgere for at blive klogere på, hvordan vi bedst kommer hinanden i møde, når vi i fællesskab skal udvikle byen.

Under Folkets Møde blev nysgerrige borgere derfor inviteret til et dialogarrangement på Godsbanen med fokus på borgerinddragelse i byudviklingsprocesser. Arrangementet blev skabt i samarbejde mellem Borgmesterens Afdeling og Teknik og Miljø i Aarhus Kommune samt lokale fællesråd.

Arrangementet tydeliggjorde behovet for dialog, og har affødt et forslag omkring fordybelsesmøder og en afdækning af potentialet i form af mulige kommende prøvehandling. I forbindelse med Frivillighovedstadens afsluttende konference den 5. december 2018 afholder Teknik og Miljø en workshop omkring hverdagsnær byudvikling, som er direkte afledt af arrangementet under Folkets Møde.

Foto: Per Bille

Forskønnelsesdag i Hans Broges Gade – når borgerne løfter i flok

En beboer i Hans Broges Gade besøgte Den Grønne Ambassade, da han gerne ville gøre noget mere for det grønne miljø i sit område. Han udtrykte sine ønsker og løsningsforslag, men medarbejderen i Den Grønne Ambassade kastede hurtigt bolden tilbage og spurgte, hvad han selv kunne gøre med støtte fra kommunen.

Initiativet udviklede sig, og der blev hurtigt samlet en flok, som sammen forskønner Hans Broges Gade med ressource- og remediehjælp fra kommunen. Det viser, at der er et godt fundament for, at initiativer som dette kan lykkes, hvis medarbejderne i kommunen er brobyggende og nysgerrige.

Samskab Aarhus

Samskab Aarhus støtter op om borgerdrevne projekter, der opererer

med fællesskaber og aktiviteter i det offentlige rum – hvad enten det er på asfalt, i vandet eller på grønne områder. Aktiviteter, som styrker byens tilbud, kvalitet og medborgerskab. Samskab Aarhus prioriterer projekter, som også formår at arbejde på tværs af sociale klasser, etnicitet, alder, køn og andre baggrunde, med henblik på at skabe en bedre by.

I 2019-20 har Samskab Aarhus et særligt fokus på gode lokalsamfund i postnumrene fra 8200 til 8541.

Omsorgscenter PitStop – fællesskab og livskvalitet for syge borgere på kanten af samfundet i Aarhus

PitStop er et akut omsorgscenter, som giver hjemløse voksne og udsatte patienter mulighed for at komme til hæfterne i hjemlige og trygge rammer. Omsorgscentret drives i et samarbejde mellem Røde Kors og Aarhus Kommune. Der samarbejdes tæt med Region Midtjylland – Aarhus

Universitetshospital, Social Sundhed, andre NGO'er og frivillige. Formålet er at skabe øget livskvalitet ved at tage udgangspunkt i borgerens behov og præmisser.

Samarbejdet har også til formål at afprøve, hvordan vi kan udfordre grænserne mellem kommune og civilsamfund og skabe et fristed, der er bestemt af borgernes aktuelle behov for hjælp.

Potentialet er at udvide modellen til andre områder og undersøge nye samarbejdsformer, der i fællesskab skaber den bedste løsning for borgeren.

Foto: Per Bille

Udvalget for Frivillighed og Samskabelse

Camilla Fabricius (S) (forperson)
Jette Skive (DF)
Steen Bording Andersen (S)
Hans Skou (V)
Jan Ravn Christensen (SF)
Eva Borchorst Mejnertz (RV)
Almaz Mengesha (LA)
Torben Dreier, skoleleder for FO-Aarhus (næstformand)
Hanne Roed, næstformand i Regionsrådet, Region Midtjylland
Louise Gade, direktør for VIA Efter- og videreuddannelse
Ole Vagn Christiansen, formand for LO Aarhus
Cecilie Hansen, formand for Aarhus Ungdommens Fællesråd
Bente Steffensen, direktør for Erhverv Aarhus

Advisory Board for Europæisk Frivillighovedstad

Henrik Lehmann Andersen, Direktør for Nordea-fonden
Anders Folmer Buhelt, Direktør i Ungdommens Røde Kors
Helle Hygum Espersen, Forsker ved VIVE
Laura Auken Larsen, Centerchef for Center for Frivilligt Socialt Arbejde
Rasmus Larsen Lindblom, Velfærdspolitisk fagchef i Dansk Erhverv
Gurli Martinussen, Direktør for TrygFonden
Søren Møller, Formand for DGI
Morten Mølholm Hansen, Adm. Direktør for Danmarks Idrætsforbund
Tinna C. Nielsen, Stifter af Move the Elephant for Inclusiveness
Jesper Nygård, Adm. Direktør for Realdania
Steffen Rasmussen, Stifter af Fundamentet og CFSN
Anne-Marie Skov, Direktør for Tuborgfondet

Strategiske samarbejdspartnere

Region Midtjylland
ABC for Mental Sundhed
CEV – European Volunteer Centre
Ringkøbing-Skjern Kommune
FO-Aarhus
Frivilligcenter Aarhus
Århus Ungdommens Fællesråd (ÅUF)
DGI Østjylland
Frivilligcenter for Seniorer Aarhus
Ældre Sagen

Aktiviteterne i året som Europæisk Frivillighovedstad er blevet til i samarbejde med over 250 samarbejdspartnere.

Sekretariatet for Europæisk Frivillighovedstad Aarhus 2018

Maj Morgenstjerne Bek
Sekretariatschef

Eva Wesolowski Tersbøl
Programleder

Jakob Flou Kristensen
Konsulent

Kasper Harby
Koordinator

Kristian Thrane
Kommunikationsansvarlig

Susanne Hyldborg
Regionskoordinator

Jacob Erdmann
Projektleder

Simone Bertelsen
Kommunikations- og vidensmedarbejder

Johanna Karlsson
Kommunikationspraktikant

Redaktion: Simone Bertelsen, Jakob Flou Kristensen, Kristian Thrane, Eva Wesolowski Tersbøl

Grafisk design: Daniel Kristensen

Oplag: 2.000

Tryk: LaserTryk

#DELDITFÆLLESSKAB

Læs og se mere:
frivillighovedstad.dk

midt
regionmidtjylland

